

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kódiratok visszaadására
 vagy megőrséire nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes más óra 8 fillér.

A gazdasági megerősödés útja.

Irtó Meskó Pál.

Nem mondok ujságot, mikor azt mondom, hogy Magyarország közgazdasági életének legfőbb tényezője a föld. Azok a véredények, amelyeket a földmivelő nép ekéje felhasznál, véredényei, tápláló csatornái az ország gazdasági szervezetének. Minél tökéletesebb ezeknek a véredényeknek a munkája, annál erősebb, annál munkaképesebb az ország gazdasági szervezete. Ha ezek a véredények kiszáradnak és felmondják a szolgálatot, akkor eltűnik az egészség piros színe az ország gazdasági arculatáról s helyébe jön a sápkórság, mint a belső bajok csálhatatlan hirdetője. Nem beteg az ország, míg a szántóföld barázdái, gazdasági életünk ezen kipróbált véredényei, a szervezetet kellőképpen táplálni tudják, de azonnal gyenge, beteg és erőtlenné lesz az ország, mihelyt a gazdasági véredények munkájában zavar keletkezik. Megdönthetetlen igazság, hogy egy jó termés ennek az országnak gazdasági megújodást, gazdasági feltámadást jelent, a rossz termés pedig gutaütést, amely megbénítja egész gazdasági szervezetünket. Más országnak más a boldogulás útja, a mi útjaink azonban a szántóföldeken keresztül vezetnek a biztos cél felé.

Van egy már eléggé kipróbált, de még kellőleg ki nem használt haziszörünk, a

melynek gazdasági megerősödésünk szempontjából nagyon jó hasznát vehetjük. Ez a szövetkezési eszme és a szövetkezési intézmények. A szövetkezetekről sok rosszat beszélnek, ezekről minden jót elhallgatnak, mindenért a szövetkezeteket szokták felelőssé tenni és rendesen igen sokat szoktak kívánni a szövetkezetektől.

Némelyek azt kívánják a szövetkezetektől, hogy azonnal segítsenek minden bajon. Ez teljes lehetetlenség, mert várni kell addig, míg a szövetkezet megerősödik, míg a vezetők is feladatuk magaslatára emelkedve a szövetkezési eszme igazi tartalmához képest teljesítik feladataikat. A szövetkezet nem gomba, amely magától nő, nem dudva, a mely ápolás nélkül is virágzásnak indul, hanem nemes ültetvény, amely gondozásra szorul s csak akkor fejlődik, ha jó gazdája van.

Sokan abban a téves hitben vannak, hogy szövetkezetet csakis államsegéllyel lehet létesíteni, pedig ez annyi a szövetkezetre nézve, mint egy erős, hatalmas ember kezében a nádszál, aki az öklével könnyebben leverheti az ellenségeit, mint a kezében levő gyöngye nádszállal. Ezért kár olyan nagy súlyt fektetni az államsegélyre, mert e nélkül is lehet jó szövetkezeteket szervezni, ha becsületes szándékkal, erős akarattal és egyesült erővel fogunk a munkához. A szövetkezési intézmények segítségével javíthatjuk hitelviszonyainkat, rendezhetjük adósságain-

kat, fejleszthetjük a termelést, kedvezőbbé tehetjük az értékesítést, olcsóbbá tehetjük nemcsak a saját megélhetésünket, hanem még a városi lakókat is, akik csak a sok felesleges közvetítő betolakodása révén tudják megszerezni a szükséges élelmiszereket. A drágaság megszüntetésének is egyik legcélravezetőbb eszköze a szövetkezés, mert a falusi értékesítő szövetkezetek közvetlenül, a közvetítők munkájának igénybevétele nélkül szállítják az élelmicikkeket a városi fogyasztóknak. Nem a kereskedő felesleges, hanem feleslegesek azok a közvetítők, a kiket a termelő és a fogyasztó kénytelen elartani s a kik a kereskedelemben produktív munkát nem végeznek.

A szövetkezési intézmények műhelyeiben kovácsolják azokat az irtókapákat, amelyekkel minden dudvát kiirthatunk a gazdasági élet mezejéről. Oly forrás a szövetkezési eszme, amely a falu gazdasági életének kerekeit megindítja, forgasukat gyorsítja, működésüket szabályozza s a gazdasági megerősödésnek soha nem remélt lendületet ad. Nálunk, ahelyett hogy diadalszekéren vinnék ezt az eszmét faluról-falura, ha közeledik, sok helyen még most is félreverik a harangokat, mint mikor jégfelhők mutatkoznak. Biztos fegyver, erős szerszám a szövetkezési eszme a gazdasági megerősödésre irányuló munkában, biztos segítség a gazdasági megerősödésre irányuló munkában,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Alvó virágok.

A kis szöke kedvtelenül toita el maga melől a könyvet, elsímitott egy pár tolakodó hajszált homlokáról, megerősítette a tüt, mely aranyos hajfonatából gyönyörű nyakába csuszott, kitekintett a napfényes kertbe, — és ismét kezébe vette a — könyvet. Csudálatos, ma egyáltalán nem maradt meg semmi sem a fejében. Pedig holnap lesz az utolsó növénytani óra az iskolában. Ha nem felel jól, milyen lesz majd az utolsó osztályzata!

A különféle cruciferek magyarázatánál, a tanár az éji violákról is megemlékezett és sok figyelemreméltót mondott. Különösen a szomorú estikéről, melyet Linné a »Hesperis tristis« szép nevével örökített meg. De ma Malvin fáradt, kedvtelen volt; az iskolából csak kevés bölcsességet hozott haza. Mikor azonban az osztály legkiválóbb tanulója néhány társának nevében megkérdezte, hogy hol található ez a hesperis tristis, — figyelme feléledt.

— A legtöbb kertben — válaszolt a tanár. — A legtöbb kertben? Hiszen Malvin edes apjának kertje volt egyike a legragyogóbbaknak. Ha könyveivel kezében, a kert arnyas útjain bolyongott, a virágok és a bokrok illata már messziről fogadta. Vajjon nem volt e azok között ilyen hesperis tristis? (szomorú estike)

Iskolából hazatérve, azonnal a kertbe sietett és megkérdezte a kertészt, van-e ilyen virág?

— Hogyne volna!
 — Hol?
 — Amott az árnyékban, hozzak egyet?
 — Ma nem, hanem holnapután küldjön fel néhányat, szükségem van rá.

Ott álltak a virágok a fényes virágtartóban, könyve mellett, melyben annyit olvashattott külföldi fajtiról; sokkal többet, mint a mennyit emlékezetében megtarthattott. Ha a virágokra nézett, akkor még éppen nem volt kedve a tanuláshoz.

A virágok oly fáradtan ültek száraikra; a levelek összezúgorodtak a kehely körül. Mintha sohasem akarnának kinyitni.

Ha ma nem kellene tanulnom, — gondolta a kis szöke, — tudnék magamnak más virágot és kellemesebb döntést...

Tekintete ismét a kertbe tévedt, melyet a lenyugvó nap bíborfénybe borított, finom orrcimpái duzzadtak. A rózsák és jázminok illata áradt feléje Székén hátradőlve, behunyta szemét és mohón szívta be a bódító illatot. Mi is történt vele az utóbbi napokban? Alma oly nyugtalan és ébredése — csupa álom!

Minden fájdalmat okozott neki s ez a fájdalom mégis oly jól esett lelkének! Előzőtt volt ambíciója; szívesen és sokat tanult.

Most mind ennek vége, folyton levetség nehezedik reá és valami megfeszíthetetlen vágyódás! Nem tudta magának megmagyarázni.

Mily más volt a múlt évben! Tekintete ismét a kertbe tévedett; félig nyitott ajkai, mint szomjas rózsaszirmok szívják az est hűs levegőjét.

Igen, a múlt évben! Akkor fehér rubácskája lengedezett a bokrok között; tennislabdája biztosan a célba talált. Unokabátyja, János, volt játszótársa; János, aki most messze keleten egy követségénél van szolgálatban. Akkor még nevetni, tréfálni, tudott; soha sem volt fáradt; az osztályban ő volt a második.

— Te kis babatej! — szokta neki mondani s sűrű hajából egyik tüt húzta ki a másik után; de ő azt játék közben soha sem vette észre. Csak akkor, mikor már szétbomlott szép haja és meg kellett állania.

— Mily szép volt! — gondolta magában. — Akkor még nem értette, — de most... Most érzi, miután vágyódik! A tennis játék s annak a férfihangnak vidám nevetése cseng vissza lelkében. Kihajolt az ablakon; ott fehérlik a tennispálya; ott illatozik a jázmin és a sötét viola...

Gyenge légvonal éri fedetlen nyakát; az ablakfüggöny lágyan meglibben. Ugy véli, az estiszellő; nem hallja, a mint mögötte megnyilik és bezárul az ajtó s valaki közeledik hozzá. Hirtelen egy hajtó uszik ki hajából, azután még egy. Halk nevetés libben mögötte.

Meglepetten fordult hátra. János állt előtte. Mosolyogva fogta két kezébe hajfonatait, és azt mondja: »babatej! A meglepett leányka felémeli kezecskéjét, hogy ráüssön, mint akkor,

biztos segítség a gazdasági bajokkal való küzdelem közben. Korlát a meredek szélén. Hid a hullámok felett. Világító szövetnek a sötétségben. Mentő horgony a gazdasági örvények közzé jutott szerencsétlenek számára. Olyan, mint a nap-sugár, ingyen kapja az ember. Olyan, mint az esőnek cseppei, áldás fakad belőle.

A szövetkezetek szervezését erőltetni nem lehet, erőltetni a buza és a tengeri fejlődését sem lehet. De kapálni kell, mert másképp nem fejlődik. Senkit sem lehet lefogni és beojtani a szövetkezeti eszme ojtóanyagával, de megmagyarázni az ojtás üdvös következményeit, igenis szükséges.

A szövetkezeti munka megindításakor elsőnek kell lenni azoknak, akikre a nép gondozása bízva van. De nálunk a szövetkezeti eszme ellenségei éppen ezeket szeretnék eltüntetni attól a szociális munkától, amelyet szebb és kézzel foghatóbb eredménnyel végezni máshol alig lehet, mint éppen a szövetkezetekben, a magyar gazdasági megújulás tüzhelyeinél.

A pápa és a halálbüntetés. A Berliner Tagblatt és egyéb német és olasz liberális lapok nyomán, több fővárosi lap (Népszava, Pesti Napló stb.) azt írta, hogy a Vatikán legközelebb pápai dokumentumot fog kiadni a halálbüntetés ellen. A pápa a halálbüntetés eltörlésére fogja felszólítani az államfőket és a törvényhozó testületeket. Erre a híresztelésre vonatkozólag az Országos Pázmány-Egyesület Védőirodája azt az értesülést nyerte, hogy az említett lapok nagyon rosszul vannak informálva, mert a Vatikánban semmiféle olyan pápai dokumentum nem készül, amely a halálbüntetés eltörlésére vonatkoznék.

A városi műhelyek kérdése

A szépművészeti bizottság ülése.

Szokatlanul élénk ülése volt tegnap délután Nagyvárad város szépművészeti és közlekedési szakbizottságának. A tárgyalásra kitűzött ügyek között a városi főmérnöknek azon javaslata kellett legnagyobb vitát, amelyben a városi javítási munkák ellátására műhelyek felállítását tervezi, 140.000 korona kiadással és évi 23.000 korona reáig.

Az ülésen Komlóssy József gazd. tanácsnok elnökölt s jelen voltak: Siket Traján, Tabéry Armin, Rimanóczy Béta, Schvarcz Izidor, Hann Lajos, Köblös Ferenc, Sztarill Ferenc, Kőszeghy József, Rendes Vilmos, Rimanóczy Kálmán és Czeglédy István jegyző.

Első sorban az ingatlant értékesítő részvénytársaság kérelmét tárgyalták, amely szerint a Rákóczi-úton, a volt Diósi-telep parcellázása folytán egy új utcát nyitnak, amely a vasut felől bezárt lesz. Hogy a kocsik mégis megfordulhassanak, az utca tengelyében köröndöt képeznek ki, az utca felső végén, a vasuti pályaudvarnál pedig cínos díszítéssel zárnak be az utcát.

A szakbizottság az engedély megadását javasolja, azzal a kikötéssel, hogy a r. társaság köteles a vízvezeték, csatornázás, villamos villági és berendezésének és az utca teljes aszfaltozásának költségeit viselni.

Árkádok a Körözs-partján.

Az ülés második tárgya volt a főmérnök tervezete, amely szerint a Körözs beépített partját Kolozsvári-utcával párhuzamosan arkádszerűen építsék ki, vagyis rendelje el a város, hogy az építkezésnél arkádszerűen kell a háztulajdonosoknak építkezni.

A bizottság tagjai a tervet tetszetősnek találták, bár ez csak a késő jövő terve, azonban azt hangoztatták, hogy a tervet csak az építkezési szabályrendelet megfelelő módosításával lehet megvalósítani.

A szakbizottság különben elfogadásra ajánlja a tervezetet.

A városi műhelyek.

Sorra került a városi mérnöki hivatal ter-

vezete, az Aradi ut végén létesítendő városi anyagraktár és műhelytelep építésére és berendezésére. E szerint a város asztalos, lakatos, kovács, kerékgyártó, bádigos és mázó műhelyeket építené s egy felügyelőt és mestereket alkalmazna a városi kisebb munkák, javítások elvégzésére.

Az épületek 140.000 koronát igényelnének, míg az évi személyzeti kiadás 14.000 korona lenne. Az amortizáció és személyzeti kiadás évenként 23.000 koronába kerülne, ennek ellenében a város nem költene javításokra.

Rendes Vilmos a vállalati rendszert tartja a legjobbnak s a tervet ellenzi. Télen mit csinálnának a város mesteremberei, a nagy rezsicacára? Most is háromszor annyiba kerül a vállalaton kívül kiadott munka, mint a szerződéses vállalkozókkal készített. Sok baj lenne a városi műhelyekkel. Maradjon a mai állapot s ne tegyünk oly órási befektetést.

Siket Traján helyesli a tervet. A budapesti postaigazgatóságnál is bevált a műhelyek felállítása. Ha kellőleg ellenőrzik, a városnak haszna lesz. De csak a javításokra szorítkozzék a város ennél a kérdésnél.

Rimanóczy Kálmán a város szempontjából illuzoriusnak tartja a tervet. A város csak olyan műveknél pl. vízvezeték, villamos mű, állíson műhelyt, ahol rögtöni javítás szükséges, mert más vállalatnál a vállalati rendszer olcsóbb. A házikézelés sok bajjal jár, nagy a rezsic. A tervezetet nem fogadja el.

Kőszeghy József kifejti, hogy nem akar a kisiparosoknak konkurrenciát csinálni, mert csak kisebbszerű javításokról van szó s minden nagyobb munkát továbbra is vállalatba adnak. Aradon, Temesvárott a városi műhely jól bevált Ezen városokhoz forduljanak felvilágosításért.

Rendes Vilmos indítványozza, hogy a törvényhatóság küldjön ki szakértőket azon városokba, hol már vannak városi műhelyek.

Rimanóczy Kálmán kívánja, hogy a városi műhelyeknek szabjanak határt s erre dolgozzon ki tervet a mérnöki hivatal.

Hann Lajos indítványozza, hogy a tervet felett térjenek napirendre, mert abból a városnak kára lenne.

Siket Traján akkorra halasztaná a határozathozatalt, ha más városokban látják az eredményt. Ő is csak kis javításokra gondol. A törvényhatóság által kiküldendő bizottság jelentését várják be.

de úgy érzi, mintha őt érte volna hirtelenében egy ütés. Zavartan, csudálkozó szemmel nézett rá.

— Honnan kerültél egyszerre ide?

— Az opánkok hazájából — válaszolt János nevetve. De mintha nem a régi, önkénytelen, kedves nevetés lett volna! Tekintete is oly csodálatos, komoly . . .

— Nagyon megnőttél kicsikém!

— Ugy találd? — foglalj helyet.

— Hol?

— Hát itt ni!

— Azt mondták, egészen egyedül vagy itthon.

— Apa és mama a színházba mentek.

— Hát még most sem visznek magukkal?

— Ha klasszikus darabot adnak, akkor igen.

— Igen! — Ismét elnevette magát és olyan különösen nézett a lányra, hallgat, de folyton vizsgálja a halvány arcocskát, szemének fényét, melyben az esti bibor tükröződik a szemérmes érzés és az ifjuság bájos zavarával.

A lányka észreveszi, hogy az ifju még mindig kezében tartja egyik hajfonatát; lassan hátrább húzódik.

Az ifju ábrándozva felejt rajta a szemét. Mikor elment gyermek volt, s most felső bimbót, nyíló tavaszt talál. De önkéntelenül egy másik női arc tűnik fel előtte; a sötét exotikus asszony, aki hatalmába kerítette érzékeit és akinek szavát adta . . .

Itt pedig az érintetlen szüzi lány lehelle-tét érzi, kinek ártatlan, kék szemében oly ta-

vaszi báj mosolyog reá, a melyet még soha sem érzett. Mily változás egy pillanat alatt! Mire egy utálatos kisérlet foszlik el lelkében amannak alakja. — Nem képes magának sem megfejteni! . . .

Mintha valami meleg hullám remegne közöttük. Az ifju — tekintete a lányka egész valóját megreszketteti, — aki távolabb húzódik tőle.

Hajfonata még mindig kezében van — és szinte megfeszül . . .

Ez az az aranszál, a melyhez a férfiú álma fűződik egy boldog — pillanathoz! A lányka még távolabb húzódik, — már fájdalom érez a feszülő hajfonat miatt és elküldi magát.

Ekkor hirtelen elkacagják magukat, éppen úgy, mint egy évvel ezelőtt. Az ifju a hajfonattal mind közelebb vonja, mint akkor és fülébe súgja: »fogsz már engedni?«

A lányka feje feléje hajol, mint akkor; szemei ragyognak, piros ajkai remegnek.

— Mit adsz, ha eleresztlek? kérdi tréfálkozva az ifju.]

— Cukorkát? — válaszolta dévajkodón a lányka s a zsebébe akart nyulni. A régi, ártatlan játék! Tekintetük egymásba mélyed; a lányka aranszöke feje — az ifju karjába hanyatlik s ajkuk egyesülnek.

— Mit adsz? ismétli halkán. Még mindig tréfának veszi a dolgot; hiszen unokativér és unokanővér megcsókolhatják egymást.

A lányka átkarolja; fejtét magához vonja: »Adj — adj, adj! susogja. Szemei tágra nyílnak, rátapadnak, majd lezárulnak. Az ifju ai-

cára, kezére forró könnyek hullanak. A lányka könnyei!

Baba fej — gondolja magában s kacagó próbál, — de nem tud.

A játék komoly fordulatot vett, ennek végét kell szakítani.

Kivülről csengetés hallatszik. Mindketten egyszerre felugranak.

— Vajjon ki az? — kérde az ifju. A lányka keze — az övé után nyul; a szeméből áradó tény kinosan hat reá és félénkké teszi. Mint világi tudja jól, mivel tartozik magának, tudja, hogy a megszegett szó egész jövőjét tönkre teheti, sőt golyót jelent, fellélegzett, midőn az ajtó nyílt. Malvinis felkelt helyéről.

— Ab, te vagy Róza? Nézd csak, ki van nálam, de kérlek, foglalj helyet.

A lányka nem veszi észre, hogy a két pajtás, akik ezelőtt egy évvel szintannyit játszottak és táncoltak együtt, — mily hidegen viselkednek egymás iránt.

Nem sikerül neki a társalgást megindítani, Róza és János között. Aggodalommal néz maga körül, mintha keresne valakit.

Az ifju diplomata felkel helyéről.

— Már távozol? — kérde. A lány hangja reszket, szemében mély félelem vibrál.

— Mennem kell, Malvin.

— De innét eljössz, — nemde?

— Ez évben már nem.

A lányka rámered, mintha nem hallotta volna szavát. Arca elhalványul, az eszürkület puha fátyolt terít reá.

— Add át üdvözlésemet szüleidnek.

— De ugy-e fogsz inni? A férfi érzi, hogy szavait könyek kísérik.

Rimanócsy Kálmán szólott ismét a dologhoz. Bármit lát másutt, ismerve a váradi viszonyokat, nem fogadja el a javaslatot, mert Nagyvárad lakossága főleg iparos és kereskedőkből áll, s az adózó alanyokat nem szabad gyengíteni. Ezért csak szűk keretben, a halasztást nem tűrő munkákra szabad a városnak műhelyeket állítani. 140,000 korona kiadással azonban még akkor sem szabad elindulni, ha másutt 300,000 koronás befektetést tettek is. A mérnöki hivatal szűkebb keretben dolgozza ki a tervet. Szerezzék be adatokat azozoktól, akik másutt kezelik az ilyen műhelyeket, mert a törvényhatósági bizottság mindig hidegen fogadja a tanulmányutakat.

Sztariv Ferenc tudja, hogy sok kellemetlenség van a javítási munkálatokkal s ezért a városi műhelyeket nem ellenzi, de csak kisebb javításoknál. Ő is szűkebb keretben kívánja a dolog megvalósítását.

Köszeghy József meg van elégedve amit most hallott, mert nagyobb ellenzésre számított. Meggyőződött, hogy belátják, miszerint mégis van a kérdésnek alapja. Ahoz nem ragaszkodik, hogy a terv teljesen keresztülvitesék, bár előnyös lenne a városra. A kis iparosok kényerét nem akarja elvenni. Most halaszták a kérdés tárgyalását s a tanács szerezzék be más városból adatokat s azután újból vegye tárgyalás alá a bizottság.

Ilyen értelemben határozott a szakbizottság.

Megpofozott osztrák szocialista képviselő. Bécsből jelentik: A hatodik kerületben tegnap éjjel a keresztényszocialisták népgyűlést tartottak, amelyre sok szociáldemokrata is beforakodott. Szót is kért egyikük s hevesen megtámadta a keresztényszocialista pártot, a melynek ütött a végőrája. Beszélt aztán az építkezési hitelbankról, amelyről azt mondta, hogy dr Gessmann volt miniszternek ez az alapítása széhhámosság. Ebből verekedés támadt. Kunschak képviselőt kegyetlenül elverték és felpofozták. Végre jött a rendőrség és kiűrtette a termet, de a rendbontó szocialista szónokot előbb a keresztényszocialisták irgalmatlanul helybenhagyták.

— Mindenestrel — válaszolt nyugodtan és távozott.

— Malvin barátomjéhez fordul, aki még mindig szótalan.

— Olyan különös vagy ma Róza, valami bajod van?

Jósokára felel, hangja oly mély, oly lemondó.

— Eljegyezte magát.

— Ki?

— Unokafivéred. Egy oláh hercegnővel

— Kacagna, de hirtelen kínos zokogás fogja el Malvin legbensejébe rejti fájdalmát, némán, megtörve, mint egy hajótörött; ráhajol zokogó barátomjére és vigasztalja:

— Hagyjad, — hagyjad! — Szavát elfogják könnyei, fájdalma, lemondása ő rajta is erőt vesz . . .

Róza megtörtén távozik. Malvin visszatér az ablakhoz; ahol alig egy órája, mint boldog, ártatlan gyermek állott.

Az élet egyszerre lesújtotta; az élet és a szerelem; az a szerelem, melyet a férfi ad: a durva, önző szerelem és felelőség nélküli szerelem.

Nem álmodta-e csak mindezt? A férfi csókjai, Róza könnyei és . . . és . . .

Nővénytana után nyult; fehér lapjain forogni látszanak a betűk; holnap ismét az iskolában ül társnőivel és dévajkodik velük. Vagy nem?

Tekintete véletlenül a virágtartóra esik. A kelyhek, kinyíltak a szirmok kikeltek belőlük, mintha nagy, vágó szemeiket kérdőleg reá irányoznák . . .

Idegenből: W. L.

A házelnök az aradi gyászünnepen.

Arad, október 6.

Az aradi vértanuk emlékünnepe országos keretben ülték meg ma Aradon. Reggel hat órákor érkezett meg a budapesti személyvonattal dr Berzeviczy Albert, a képviselőház küldöttségének vezetője, több képviselő és dr Gál Jenő főrendiházi tag kíséretében. Az elnök megjelent a minoriták templomában az ünnepi gyásztiszteltelen, a melyen Lakatos Ottó házlónök szolgáltatta a misét.

Az istentisztelet után gyönyörű, napfényes időben a szabadság-szoborhoz vonult a közönség. A szobornál a város nevében dr Szabó Ernő főreáliskolai tanár tartott ünnepi beszédet és tette le a város koszoruját.

Rögtön utána dr Berzeviczy Albert, a képviselőház elnöke lépett az emelvényre és mielőtt a szobor talapzatára helyezte volna a képviselőház díszes koszoruját, megkapó szavakban emlékezett meg a vértanuk érdemeiről.

— Az ő végzetserű tragikumuk nélkül — ugymond — hazánk sohasem emelkedett volna arra a magaslatra, a melyre jutott és ő, mikor 49 ben vértanuhalált haltak a hazáért, szintén nem remélték, hogy Magyarország valaha ujjaszületik.

A nagyhatású beszéd után Gál Jenő főrendiházi tag a főrendiház koszoruját tette le néhány szó kíséretében, majd Dániel Gábor a nemzeti munkapárt, Barabás Béla a Kossuthpárt és Kun Béla a Justh-párt koszoruját helyezte el.

Innen a vesztőhelyre vonult a közönség egy része, a hol szintén ünnepi szónoklatok voltak és vidéki küldöttségek helyezték el koszorúikat.

Nagyváradon. Szép gyászünnepély keretében áldozott tegnap délelőtt 9 órákor a Szent László templomban Nagyvárad hazafias polgársága az aradi 13 vértanu emlékének. A díszes ravatalt Fehér Imre városi főkeresztész díszítette délszaki növényekkel. A gyászmisért dr Vucskics Gyula esperes-plébános végezte Gálffy Sándor hittanár és Ambrus Tibor káplán segédletével. Székely Lajos kántor pedig a requiem alatt szép énekeket adott elő. Ott voltak: Rimlér Károly polgármester, Bozóky Alajos udvari tanácsos, jogakadémia igazgató stb. és az 1848 és 49-iki honvédek Amant Béla vezetésével teljes számban. A függetlenségi és 48-as párt és kör tagjai közül is igen sokan voltak jelen. A gyásztiszteltelen végzetével Mokry János és Katona Mihály megkoszorúzták Nagy Sándor József vértanu emléktábláját.

A jogakadémián az ősi hagyományokhoz kinek az idén is kegyeletes ünnepélyvel adozott a jogakadémia polgársága a Tizenhárom emlékének. A jogakadémia dísztermében folyt le az ünnepély, melyet az előelő közönség ez alkalommal színültig megtöltött. Vári F. János elnöki megnyitója után Etsy Emília a Szigligeti-színház művésznője Aurányi Emil egyik ez alkalomra írt költeményét szavalta el frappáns tetszés mellett. Dr Sebő Mihály ügyvéd mondott gyönyörű szép, lelkesítő beszédet, melynek befejezése után alig akart szünni a tapsvihar.

Kiemelkedő pontja volt a műsornak Medgyassay Jenő a Szigligeti színház művésznője az éneke. Két magyar dalt énekelt Bagossy Olga precíz zongorakísérete mellett igazi kiváló művészettel. Éneke valóságos magával ragadta a közönséget, mely zúgó, hatalmas taps viharral honorálta a művész gyönyörű énekét. Az ünnepély a Szózat eléneklésével ért véget.

Tripoliszt elfoglalták.

A mai nap harcéri legnevezetesebb híre, hogy az olasz csapatok hajnali 3 órákor szakadatlan bombázás után bevették Tripoliszt, csapataikat partra tették s a városon uralkodó Sultána erődre kitzútték az olasz lobogót. Egy másik nevezetes sürgöny, amely válasz monarchiánknak Olaszországhoz intézett intelmére, tudomásul hozza az olasz kormány parancsát, amely az olasz hadihajókat kitzítja az adriai és jóniai vizekről s tilalmaz minden operációt az ottomán birodalom európai partjai ellen.

Tripoliszt bevették.

Róma, okt. 6.

A Stefani-ügynökség jelenti Tripoliszból éjjel 3 óra 10 perckor indított távirattal: Ma délben a Szultánia erődre feltűzték az olasz zászlót, amit a hajóraj ágyui üdvözléssel fogadtak. Az erődöt az expedíciós csapatok szállták meg, melyek a hadihajók védművi vonalán belül maradtak. A hadihajók részben a kikötőben, részben kis távolságra az elpusztított erődítések előtt horgonyoznak.

Rendelet az ottomán partokról.

Róma, október 6.

A Stefani-ügynökség jelenti: Az olasz kormány megújította határozott parancsát az összes hadihajókhöz, hogy semmiféle katonai operációkat az adriai és jóni tengeren az ottomán partok ellen ne végezzenek.

Felrobbant akna.

Chaisso, okt. 6.

A tripoliszi kikötő fővényes torkolata előtt egy tengeralatti akna felrobbant s állítólag erősen megrongált egy olasz hadihajót.

Róma, okt. 6.

A Stefani-ügynökség jelenti Tripoliszból reggel 3 óra 10 perckor feladott távirattal:

Csütörtök délben a Szultánia erődre kitzútték az olasz lobogót, amelyet a hajóraj üdvölvésekkel fogadott. Az erődöt expedíciós csapatok szállták meg, melyek a hadihajók védelmi vonalán belül maradtak. A hadihajók részben a kikötőben, részben kis távolságra az elpusztított erődítések előtt horgonyoznak.

Nincs pénz.

Konstantinápoly, okt. 6.

A porta husz millió márka kölcsönt vett föl az Ottomán banktól. Ennek az összegnek egy része a csapatok élelmezésére kell, 300 000 török fontot pedig Albániába küld a kormány. Mikor ugyanis a szultán bejárta Albániát, megígérte, hogy engesztelésül minden albán harcosnak, aki leteszi a fegyvert, fejenként egy török fontot fog ajándékozni, de ennek fejében az albánok mondjanak le a vérbosszuról. Az állampénztár és a vámpénztárak üresek, pedig sürgősen kell pénz a kormánynak. Az ottomán bank az angol jegybanktól szerzett angol aranypénzt sürgősen átverik török fontokká.

Finom női szabóság!

Tisztelettel értesitem a n. é. hölgyközönséget, hogy egy elsőrendű modern szabász vezetése alatt finom női szabóságot rendeztem be.

Tisztelettel

FLEGMAN

divatháza.

Bémer-tér. Alapított 1888.

A szüret és a bortörvény végrehajtása.

Gróf Serényi Béla földművelésügyi miniszter körrendeletet adott ki, melyben utasítja a törvényhatóságokat, hogy intézkedjenek aziránt, hogy a közönség és a örvény végrehajtása körül eljáró hatóságok figyelme az idei szüret alkalmából a bortörvény fontosabb rendelkezéseire felhívassák, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy a bortörvénybe ütköző kihágások elkövetésére legalkalmasabb a szüret ideje s az ezt követő időszak. Elrendelte a miniszter, hogy a törvényhatóságok szigorúan ellenőrizzék, hogy a törvény fontosabb rendelkezéseit tartalmazó nyomtatványokat mindazok, akiket erre a törvény 13. § a kötelez, a pincékben, italmérésükben stb. állandóan kifüggesztve tartásuk, s hogy ezen nyomtatványok a közszékházán is ki legyenek függesztve, továbbá hogy a törvény alábbi legfontosabb rendelkezései, a vármegyei helyi lapok útján s a községekben való kidobolás útján minél szélesebb körben közhírré tétessenek, nevezetesen, hogy:

A mustot, vagy bort cukrozni tilos. Erre ugyan kivételesen engedélyt adhat az illető kerületi m. kir. szőlőszeti és borászati felügyelő, vagy m. kir. vincellériskolai igazgató, de csak olyan esetekben, amikor a must természetes cukortartalma a kedvezőtlen időjárás, vagy elemi csapás következtében annyira csököl, hogy a mustnak tényleg szüksége van a cukrozásra.

Edes bor készítése céljából a mustba vagy borba cukrot tenni feltétlenül tilos, erre tehát egyáltalában nem kaphat senki sem engedélyt.

Törkölybort, csigert, lőret csak azoknak a kisebb szőlőbirtokosoknak szabad készíteni, akiknek 4 kataszteri holdnál nagyobb szőlőjük nincs s akik bor, must borkészítésre szánt szőlő vagy borseprő adásvételével vagy borméréssel, illetve kis mértékben való elárúztatással nem foglalkoznak. Azonban ezek is csak a saját termései szőlőjük törkölyéből és csak a saját házi szükségletük fedezésére készíthetnek törkölybort, még pedig a következő korlátozással:

Törkölybor készítésre három naposnál régebb szőlőtörkölyt használni tilos.

Ugyanazt a törkölyt csak egyszer szabad törkölybor készítésre használni.

Törkölybor készítése céljából csak annyi vizet szabad felönteni a törkölyre, amennyi legfeljebb egy negyedrészé annak a szinmustnak, amely ugyan arról a törkölyről szüretett, vagyis egy hektoliter must törkölyéből legfeljebb 25 liter törkölybor készíthető. De egy szőlőbirtokos még így is csak annyi törkölybort készíthet, amennyi az 5 egy évi házi fogyasztására szükséges és ez semmiesetre sem lehet több egy évben 20 azaz: husz hektoliternél.

Cukrot a törkölybor készítéséhez használni tilos.

Pálinka (konyak) főzés céljaira nem szabad törkölybort készíteni.

Törkölybort forgalomba hozni tilos.

Aki törkölybort akar készíteni, tartozik ezen szándékát legalább 48 órával előbb a köz-

ségi eljárásnak írásban, vagy szóval bejelenteni s ugyanakkor azt is közölni, hogy mennyi törkölybort akart készíteni, s mikor és hol fogja azt készíteni.

A törkölybort tartalmazó hordókat vagy egyéb tartályokat törkölybor felirással kell ellátni és a többi hordótól elkülönítve kell tartani.

A bort, vagy a törkölybort szeszezni, vagyis a szesz tartalom emelése végett abba szeszt önteni tilos.

A borseprőből, vízzel borhoz hasonló italt készíteni tilos.

Az összevásárolt borseprőből való borprelést üzletszerűleg folytatni s az összevásárolt seprőből kipréselt bort forgalomba hozni tilos.

A bortörvénybe ütköző kihágások szigorúan büntetendők. A büntetés 3 hónapi elzárásig és 1000 K pénzbüntetésig terjed.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemű legjobban és legolcsóbban

REICHARD áruháza

üzégnél, Fő-utca szerezhető be, Gymnasium, Reál és Polgári iskolai diák sapkák.

TORNA CZIPŐK.

115

UJDONSÁGOK.

* Széchenyi püspök hazaérkezése.

Dr gróf Széchenyi Miklós v. b. t. tanácsos, megyés püspök, tegnap este a gyorsvonattal hazaérkezett Kalocsáról, hol Csernoch érseket látogatta meg.

* Fejlesztik a nagyváradi—belényes—vasköhi vonalat.

A vicinális vasutak legelhanyagoltabbja, mely pedig Biharvármegye egyharmadában van hivatva a személy és teherforgalmat lebonyolítani, a nagyváradi—belényes—vasköhi vasut, legközelebb lényeges átalakításon megy keresztül. A jelzett vasut ugyanis a pálya kedvezőtlen elrendezése miatt nem volt képes a teherforgalmat lebonyolítani. A jelenleg beállított tehervonatok száma mellett még több vonatra is lett volna szükség, azonban a kiterők hiánya miatt újabb vonatokat beállítani nem lehetett. Ezt az akadályt elhárító, legközelebb több állomáson létesítenek új kiterőket. Kezdetleges és a mai viszonyoknak egyáltalán meg nem felelők voltak az indóházak is. A kiterőkkel egyidejűleg ezen a bajon is fognak segíteni. A kereskedelmi miniszter tegnap elrendelte a pályán létesítendő munkálatok közigazgatási bejárását. Kiterőket fognak létesíteni és az indóházakat fogják javítani a következő helyeken: Magyargyepes, Kardó, Nyárló, Drágszéke, Dusafalva, Szombatság, Pusztahollód, Súlyom, Belényes, Belényesujlak. A közigazgatási bejárás október 25-én reggel fél 9 órakor veszi kezdetét Pudas Armand miniszteri osztálytanácsos vezetése alatt.

* Feljelentés egy közgyűlési jegyzőkönyv miatt.

Nagyváradi város októberi havi közgyűlésén került tárgyalás alá Weinberger Ferenc és Glancz Salamon kérvénye, amely szerint az olasz Nagytetű alatt Szőlőtelep-utcán levő területüket parcellázni akarják, 16 házhelyre. A szakbizottság csak 4 házhelyre javasolta a parcellázást s a városi tanács is ezt javasolta a közgyűlésnek. A törvényhatóság

azonban a tanács javaslatával szemben dr Stokker József azon indítványát fogadta el, hogy a kérelem teljesítessék. A közgyűlési jegyzőkönyv így is lett felvéve, azonban a hitelesítésnél, ahol csak a tanács tagjai voltak jelen, kiigazították a jegyzőkönyvet, hogy csak a 4 telek engedélyezését mondotta ki a közgyűlés. A kérvényezők ez ellen felszólalással éltek, de a városi tanács a kijavított jegyzőkönyvet helyesnek mondotta ki. Pásztor Ede törvényhatósági tag tegnap indítványt adott be a városi törvényhatóságához, amelyben kéri, hogy a multkori határozatot újból mondja ki. Továbbá feljelentést tett a polgármesternél, hogy vizsgálatot indítson, kinek az intézkedése folytán lett a jegyzőkönyv módosítva.

* Szabályrendelet a fogtechnikusokról.

A belügyminisztertől tegnap körredezlet érkezett az alispánhoz a fogtechnikusokra vonatkozólag. A miniszternek ugyanis tudomására jutott, hogy a fogtechnikusok olyan dolgokat is végeznek, melyek az orvosi teendők közé tartoznak, mint például a foghúzás. Ez eddig elnézhető volt, mert az orvosok kevés létszáma mellett az ilyen fogtechnikusok ezzel a szolgáltatást teljesítették a közönségnek. Most azonban lényeges változás állott be, mert az orvosok nagyobb előszeretettel kezdenek foglalkozni a fogászattal is, tehát a jövőre nézve változtatni kellett az állapotokon. A miniszter elrendelte, hogy azok, akik jelenleg mint fogtechnikusok működnek, de e mellett még a fogászat más ágával is foglalkoztak, a jövőben is folytathatják azt, ha ez irányban szándékukat bejelentik. A jövőben azonban a fogtechnikusok kizárólag az előírt munkálatokat végezhetik. A fogtechnikusok szabályrendeletet készített és azt mihez tartás végett megküldte Biharvármegyének is.

* Köszönetnyilvánítás. A következő sorok közlésére kértünk fel: Weinberger Lajos, az Emilia malom tulajdonosa az ipari továbbképző tanfolyamoknak egy stabilgép modellt volt szíves adományozni. Fogadja nagybecsű adományáért a tanfolyamok vezetőségének hála köszönetét. Nagyváradi, 1911. október hó 7. Szűts Izó, a továbbképző tanfolyamok vezetője.

* Előadás az eszperanto nyelvről.

Tegnap Nagyváradra érkezett Robicsek Pál, a »La Verda Standardo« Budapesten megjelenő eszperanto lap szerkesztője, a Magyar Országos Eszperanto Egyesület titkára. Vasárnap délután három óra a Kereskedelmi és Iparkamara dísztermében ismerteti a jelenkor egyik érdekes kulturmozgalmát, az eszperanto nyelvterjesztése érdekében folyó nagyarányú mozgalmat. A nyelv rendkívüli és gyors elterjedését megmagyarázza a modern korban mindinkább érezhetőbbé váló szüksége egy közös, nemzetközi érintkező nyelvre. Lehetővé tette ezt a sikert a nyelv könnyűsége, amelynek következtében két hét alatt tökéletesen megtanulható. Amint erről majd mindenki meggyőződést szerkezhet, mert Robicsek szerkesztő hétlapon tanfolyamot kezd, amelyen mindazok részt vehetnek, akik az Országos Eszperanto Egyesület tagjai sorába lépnek. Tagsági díj hat korona, b iratási díj két korona.

* A zágrábi magyar ház. A kir. belügyminiszter által 61770—909. szám alatti engedélyezett gyűjtés alapján a »zágrábi magyar-ház« alapja javára a következő adományok folytak be: Nagyvárad erdőipar részvénytársaság 25 korona, Schwarz Gyula 10 korona,

Aron József, Klein Miklós 5—5 korona, Boldog László, Gál Ferenc, Gödör László, Kenéz Sándor, Kertész Gyula, Satori Mór, Satori Ferenc és Volkmer Rajmond 1—1 korona. A »zágrábi magyar társaskör« nevében fogadják az adakozók hálás köszönetemet. Mezőtelegd, 1911. október 6. Hagedorn János, telítölvezetőmérnök.

*** Alvinczy párbajozni akar.** Ismerős még talán némelyek előtt Alvinczy Sándor neve. Ő volt az a nagyváradi reáliskolai tanár, a ki megvádolta Magyarország középiskolai tanárait, azután a bírót, a kik a megvádolt tanároknak elégtételt kívántak adni, az ügyvédek, a kik a tanárokat védtek, szóval meggyanusított és megvádolt mindenkit, akivel csak dolga akadt. Mikor aztán nagyon összetornyosultak a felhők Alvinczy feje fölött, fogta magát, nyugdíjba ment s az elene indított perек elől külföldre utazott. Párisban, de még gyakrabban Monte Carlóban számlálja a napokat, mikor fognak szép számmal felszaporodott perei elévülni? Hanem hát az itthagytott megvádoltaknak is van eszük s ügyelnek rá, hogy Alvinczy perei ne évüljenek el mind. Minden évben pontosan megidézelték őt s ezzel az elévülést egy évvel megint kitolják Alvinczy eleinte terjedelmes beadványokat intézett a bíróságokhoz, kifejtve, micsoda nagy kulturális munkát fejt ő ki a külföldön; ezért nem jöhet haza. A szép levelek azonban érzéketlen szivekre találtak; a következő évben megismétlődtek az idézések. Ekkor Alvinczy újat gondolt. Megírta a nagyváradvárosi járásbírósnak, hogy kulturális munkáitól ugyan ráérne az utazásra, de nincs rá pénze. Ne terheltesék tehát csekély 1500 koronákat arrafelé irányítani s aranyban elküldeni részére — Monte Carlóba. Eppen annyira van szükségére. Persze, pénz nem ment, de ment az idén új idézés. Alvinczy azonban találékony férfiú s ugylátszik, szeretne a perек veszedelmétől szabadulni, de úgy, hogy ne jusson az ügyész kószjára. Van egy új eszméje. Terjedelmes leveléből megtudja a járásbíró, hogy egészsége kifogástalan, jó barátságban van a monakói magyar-osztrák konzullal, arrafelé is jár az eső, s végre pedig ismét egy szivességre kéri a tekintetes járásbírókat. Ha már azt a pitypoty 1500 koronát nem küldte el tavaly, hát küldje el neki Monte-Carlóba — a megsértett tanárokat. Ő ugyan egy félvilágért sem jön haza, míg a bíróságok rátehetik a kezüket; de veleszületett lovagiaságától ösztönözötve, kész minden elégtételt megadni Monakóban. Ne terheltesék tehát tudomásul venni mindenkinek, hogy Alvinczy teljes elégtételt ad — Monakóban; »lojálisán« felajánlja »a bírósági vagy fegyveres elégtételt.« Csak egyet nem részlete. ett a nagy kulturális: hogyan képzei azt a fegyveres elégtételt? Vajjon a tanárok utazzanak Monte-Carlóba? Csak hogy Alvinczy elfelejtett 1500 korona utikolt séget mellékelni fejéknél. Vagy a tanárok Nagyváradról lővöldözzenek, Alvinczy pedig Monte-Carlóból? Valószínűleg erre az utóbbi esetre gondolt a nagy kulturális férfiú s most várja, mikor érkezik meg az első pisztolygolyó Nagyváradról a játéktárlangba. Természetesen a járásbíró, közvetítésével, mert hiszen a párbaj nyelvével Alvinczy *Palánkay járásbírói hivatalosan megbizta* s reméli, hogy megbizásának mindenki sietni fog eleget tenni. Alvinczy újfajta fájdalom nélküli biztonsági párbaját ajánljuk az érdeklődő párbajkodó-szerkesztők figyelmébe.

*** Száz trahomás beteg egy uradalomban.** A mezői munkások megkezdésekor a sarkadi gróf Almásy Dénes fide uradalomba Hont megyéből 159 munkást hoztak. A munkások között a járási orvos száz munkáson trahomát állapított meg. A nagyszalontai főszolgabíró tegnap jelenléte az alispánnak, hogy a munkások mindnyájan javuló félben vannak, sőt egy részüknek már orvosi kezelés nem is szükséges. A kellő óvintézkedéseket minden tekintetben foganatosították.

*** Nem apóca, hanem világi ápolónő.** Német lapok közlései nyomán több fővárosi lap (Pesti Hírlap, Népszava, stb.) a napokban egy romantikus szerelmi históriáról adott hírt, amelynek állítólag egy prágai kórház egyik

irgalmasrendi apácája és egy általa ápolat fiatal ember (mindkettő nevét óvatosan elhallgatták a lapok) volt a hőse. Az ügyre vonatkozólag az Országos Pázmány Egyesület Védőirodája levélbéli kérdezősködésre azt a választ kapta, hogy a lapok által az esettel kapcsolatban említett Michal tanár sebész ti klinikájáról egy világi ápolónő távozott el a napokban, de hogy milyen okoknál fogva, azt nem tudják. Apácaszökecséről tehát szó sincs.

VOSZKA FERENCZ

czipő- és csizmaáruul
meglepő szolid árban
előnyösen beszerezhető.

Cégt. IFJ. VOSZKA FERENCZ
TELEPHON 1133. TELEPHON 1133.

x Itt a vadászat!! Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezz be szakembertől, mert nem mindegy az, hogy csak puská vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat térlévezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer-téle** fegyverek eredeti gyári árában árjelezék szerit; továbbá a legelső rendű gyárosok tegyverei csak **LADANYI JÓZSEF** puskaművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Eladó

egy szembeületes, kétfedelű kocsis, kék posztó ülésel.

Megtekinthető: a nagyvárad
I. sz. püspökség portásánál.

x Korzó kávéház megnyitása. Van szerencsének a n. é. közönség b. tudomására hozni, miszerint Korzó-utca 1. szám (Szabóház) a mai kor igényeinek megfelelő kávéházat rendeztünk be és azt folyó hó 5-én ünnepélyesen megnyitjuk. Hosszu éveken át ezen a pályán való működésünk elég garancia lesz arra, hogy kitűnő kávéházi italok és ételek, valamint az összes lapok a n. é. közönség rendelkezésére álljanak. Családok találkozóhelye, pontos és figyelmes kiszolgálás. Minden este zene. Számos látogatásért esedeznek *Perl Frigyes* és *Bürger Erő* kávéosk.

x Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad Iroda s raktár Szt. János-u. 1. Rémer-tér 3. Telefon 556. Készíték a legbiztosabb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; villamos motor, világítási és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel **STERN ADOLF.** 33

x Habig kalapok, Fownes kezyük, angol cipők egyedüli raktára
RÓTH M. UTODÁNÁL.

x Casinók, olvasókörök, nép-, önképző ifjúsági-, tanári és egyéb könyvtárak, valamint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papír keresk. modern antiquariumában, Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.

x A LA GERBEAUD színházi cukerkák kizárólag csak **Aszódynál**, Kossuth-utca és **Cukorkakirálynál** Kert-utcaon kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-es 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségűért a cég nere garancia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. ::
Telefon 635. 560

x MEGÉRKEZTEK a Párisi és Bécsi kalap modellek, Nagy Sándor-u. 4. szám alatt.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
:: szemben. ::

Tudósítás!

Tudatni kívánom az igen tisztelt eddigi megrendelőim-mel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy **az őszi és téli szöveteim** megérkeztek. Angol és belföldi szöveteiben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállításban is, ami a saját vezetésem alatt történik. Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég
Nagyvárad, Szent János utca 4. sz.
Mintákkal kívánatra háznál szolgálok.
Telefon 11-41. Telefon 11-41.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szombat: Az ártatlan Zsuzsi.
Vasárnap délután: Szerencse fia, este János vitéz. (Kacsóh Pongrác dr. vezetésével.)

Bánk-Bán.

A nemzeti gyászünnepnek köszönhetjük, hogy meghallottuk a legjobb magyar drámát, a világirodalom egyik remekét, Katona József halhatatlan Bánk-Bánk-ját. Tóth Elek játszotta a címszerepet megrázó erővel s igazi magyaros hévvel, Melindát Eisy Emilia adta. A szerep nagyon megfelel egyéniségének s így csak természetesen, hogy a nagytehetségű s ambiciózus művésznő alakításai egyik legkiválóbbikat nyújtotta. Kiemelésre méltó még Angyal Ilka kitűnő királynéja és főleg Sik Rezső férfias Peturja. Turányi jó Ottó volt, Miske. sem lett volna rossz Biberach, ha a kezét nem tartotta volna folytonosan a szája előtt. Nem tudjuk, miért tette. Hunyady Tiborcza kitűnő kabin-átalkítás, nem csoda, ő még a magyar színészet legendás nagyjaival játszott együtt a Bánk-Bánkban, s ha őszinték akarunk lenni, be kell vallanunk, hogy ő volt az egyetlen, aki annyira elrejtette saját egyéniségét szerepe sajátosságai mögé, hogy csak Tiborcot látjuk, nem pedig Hunyadyt. A kisebb szereplők közt nagyon gyenge is akadt, de jobb is volt, pl. Baktay és Molnár.

A közönségre csak az a megjegyzésünk, hogy ez egyszer a karzat leföste jóízűs dolgában a pátholyközönséget, mert míg a felső régiek telve voltak, alatt több üres pátholy tárogott.

Vas és rezubator

GYÁRTI RAKTÁRI

Székronyágy 3 matracral 20 korona
Sodrenybetét 10 korona
Rézkarmiss 4 korona
Gyermekágy 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf
vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

TANÜGY.

**Állami felügyelet a békési és békés-
esabai gimnáziumokban** A vallás- és köz-
oktatásügyi miniszter Vass Bertalan nagyvárad
tanterületi főigazgatót a békési református és
a békés-ésabai lutheránus gimnáziumok meg-
látogatásával és az állami felügyeleti jog gy-
akorlásával bizta meg.

SPORT.

Kettős bajnoki football mérkőzés. Az
oly gyorsan népszerűvé vált két fiatal sport-
egylet a N. A. C. és a N. S. E. vasárnap déli
után fényesen igerküző football mérkőzéssel
akarja tanujelét adni fejlődésének és egy dél-
után, közvetlen egymásután két idegen csapat-
tal mérkőzik közép Magyarország bajnokságáért.
A N. A. C. fél 2 órakor áll szembe a debre-
czeni M. T. E.-vel, 3 órakor pedig a N. S. E.
küzd a nálunk már előnyösen ismert miskolci
S. E. ellen. A N. A. C. és N. S. E. képessé-
geit közönségünk már ismeri és bizonyára ez
alkalommal is nagy haladásról fogunk beszám-
olni. A miskolci Sport Egylet szemképrázlatát
összjátékával, gyönyörű fej passzáival fog bril-
lirozni, a debreceni M. T. E. pedig újdonság
ingerével fog hatni közönségünkre, ez lesz
ugyanis első bemutatkozásuk nálunk. Tekintet-
tel az őszi napok kora alkonyulatára a nézők-
zésék délután fél 2 órakor veszik kezdetüket.
A közönség kényelmére egész a Sporttérig vil-
lamos közlekedés áll fenn. Helyárak: Ülőhely
250 K. Tribün 1 K. Állóhely 50 fillér. Diák-
jegy 20 fillér.

EGYESÜLETEK.

A Patronázs közgyűlése. A nagy-
várad és biharmegyei patronázs egyesület ma,
szombaton október hó 7-én d. u. 5 órakor a
városház nagytermében rendkívüli közgyűlést
tart. A vezetőség ezúton is tisztelettel kéri a
patronázs egyesület tagjait, hogy a közgyűl-
ésen a tárgysorozat fontosságára tekintettel, —
minél számosabban megjelenjen sziveskedjenek.

NYILTÉR.

NEUMANN TESTVÉREK

Üvegfestészeti és diszúvegezési műintézete.
Üvegcsiszoló és tükör árugyár.
NAGYVÁRAD, RÁKÓCZI-UT 55. SZÁM.

A főtisztelendő papság szives
figyelmébe ajánljuk műtermünket

templom ablakok diszúvegezések
készítésére, művészies és egyszerűbb
kivitelben ólom keretbe foglalva.

— CZÉGÜNK TÖBSZÓRŐSEN KITUNTETVE. —

Telefon 1164.

Igazságszolgáltatás.

§ **Mondj igazat, betörök a fejed.**
Mezőbajom községben történt az eset, ez év
július 4-én. Apáti Dániel téglavető rossz vi-
szonyban élt a feleségével, tolyton veszekedtek,
sőt nem egyszer tettelegségre is került a sor.
A szomszédjukban lakott egy öreg asszony
Ursz Eva, aki rendszeren igazságot szolgáltatott
a veszekedő pár között — anélkül, hogy kér-
dezték volna. Es történetesen, az öreg mat-
róna mindég az a szonynak adott igazat. Ez

szereplőt bosszantotta a férjet, dühös volt,
hogy az öreg asszony beleavatkozik az ő pri-
vát családi ügyeibe, s hozzá még rontja a te-
kintélyét a felesége előtt. Julius 4-én is nagy
családi jelenet volt, s mikor ez az Ursz Eva
szokása szerint szolgáltatott igazságot, Apáti
Dániel egy fejszenyéllel, úgy fejbe ütötte,
hogy azonnal meghalt. Ma volt ez ügyben az
esküdtszéki tárgyalás. A vádlott nem tagadta
tettét, csak azzal védekezett, hogy erős fel-
indulásban követte el tettét. Az esküdtszék
bűnösnek mondták ki, mire a bíróság 4 évi
fegyházra ítélte.

TÁVIRATOK.

A király nem jön Budapestre:
Budapest, okt. 6.

(Saj, tud.) A király a jelenlegi hely-
zetre való tekintettel nem jön október
havában Budapestre. Valószínűleg, hogy
csak november hóban látogat el hosszabb
időre a fővárosba.

Beöthy László a Ház elnöke.
Budapest, okt. 5.

(Saj, tud.) A »Magyar Hírlap« hiteles
forrásból közli, hogy a Ház elnöke dr.
Beöthy László volt bihari főispán lesz.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCKICS GYULA

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó
munkát, u. m.: matt és fényezett
szobaberendezések, konyhabutorok
készítését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

Alapos vizsgálatok

igazolták, hogy azon mosónőknek,
a kik állandóan és ésszerűen csakis
Schicht-„Szarvas“ mosószap-
pant használnak, szép fehér, sima
és puha kezük van, mert a Schicht-
szappan rendkívül enyhe, telje-
sen tiszta és még langyos vízben
is jobban lehet vele mosni, mint
más szappannal meleg vízben.
Más szappannal sokat kell dör-
zsölni, míg a Schicht-„Szarvas“
mosószappannal teljesen ele-
gendő, ha azzal egyszer átsimítjuk
a ruhát.

Az „Asszonydicséret“ mosó-
kivonatot minden nő dicséri,
mert a ruha beáztatásához ez
a legideálisabb szappanpor.

A női szépségnek

semmi sem árt jobban, mint a
naphosszat való kinlódás a pára-
telt levegőjű mosókonyhában, to-
vábbá a fáradságos munka, amely
a mosással jár, ha a régi mód-
szer szerint közönséges szappan-
nal mosunk. Azok, a kiknek a
Schicht-„Szarvas“ mosószap-
pan segít a mosásban, életvidá-
mak, egészségesek és élénkek ma-
radnak. Mert minden fáradságot
meg lehet takarítani, a munkát a
legcsekélyebbre lehet redukálni
ezzel a szappannal.

Az „Asszonydicséret“ mosó-
kivonatot minden nő dicséri,
mert a ruha beáztatásához ez
a legideálisabb szappanpor.

Nagyságos Asszonyom

miért nem hord Párisi vagy Bécsi kalapot?

Most, amikor módjába volna csak újdonságot vásárolni, mert amióta

MEGNYILT A

PÁRISI KALAP-SZALON

Nagy Sándor-utca 4. szám alatt

ahol minden 10 napban változatos újdonságot lehet találni.

Szives látogatásokat kérve, vagyunk kiváló tisztelettel

Krámer és Kirsnerné, Párisi Kalap-szalon vezetői.

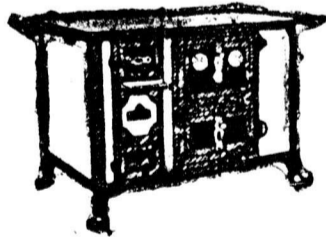
Alakításokat kiválasztott modellek után készítünk.

Uraknak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Percses-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegárak állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Dajkovits E.

fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a leg-
diszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!

Figyeljen az árakra.

Körözspart, Lévay-palota.

1 üveg Odol	74 kr.
1 „ francia szájviz	25 „
1 „ száj szagtalantó	50 „
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 „
8 „ Thymol	20 „
1 „ Stomatol	20 „
1 „ tégely Odontin togpasztá	55 „
1 drb Odontin betét	95 „
1 üveg Picavan	98 „
1 üveg Bay Rum	85 „
1 „ Jera violette brillantín	80 „
1 „ francia brillantín	15, 28, 35 „
1 „ folyékony brillantín	50 „
1 „ valódi dió olaj	15 „
1 „ „ „ kivonat	75 „
1 drb bajszkötő	15, 20 85 „

1 üveg Kerpel közfinomító	88 kr.
1 tégely Margit crém	40 „
1 „ Diana crém	65 „
1 drb Dianna szappan	65 „
1 dob Lickner puder	38 „
1 „ amerikai porcellán puder	1 frt 20 „
1 üveg amerikai petrol	1 frt — „
1 „ Emke hajszesz hajhullás ellen	12 „
1 fekete champos	20 „
1 rud rozsa Glycerin szappan	50 „
8 drb francia ibolya szappan	28 „
1 „ Kielhauser ibolya glicerin szappan	28 „
1 „ Speick szappan	38 „
1 „ Windsor szappan	28 „
1 tubus kaloderma	20 „
1 „ Beloderma közfinomító	20 „
1 üvegtégely tejcrém	20 „

1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 Gillette utánzatú borotva készülék	1 „ 50 „
1 valódi serte hajkefe	70 „
1 dublé hajszkefe	80 „
1 valódi serte ruhakefe	45 „
1 körömkefe	45 „
1 surolókefe óriási	20 „
1 surolókefe kisebb	10 „
12 drb Royal angol cipő crém	96 „
1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 „
1 „ cipőfényesítő flanel	20 „
1 „ Jurigatem Zománc	80 „
1 mtr vörös gumieső	60 „
Egynegyed Ko Bruusz watta	85 „

805

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! **Sapít szabónak ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.**

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kímérve a legmodernebb Odeurökben!

Értesítjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legújabb kicsinybeni elárúsító üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár r-t. Zöldfa-utcai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek cipőkben!

Egységes szabott gyári árak!

TELEFON!

Megérkezett

a nagy cipő szállitmány, az első nagyváradai selejtes cipő áruházba, ahol minden fajta cipő igen olcsó árban kapható.

■ Belvárosi Takarékos épület, Barcs-palota. ■

Telefon 1153. Interurbán Telefon 1153.

A tisztelt hölgyközönségnek!

tudomására adom, hogy a budapesti, bécsi és külföldi tanulmányutról a legmodernebb újdonságot megszereztem a tisztelt hölgyközönség részére, amely bármikor megtekinthető.

A legújabb

Direktovárfűzők

csipő s hasfűző, trikó-fűzők, meltartók és mindenféle különlegességi fűzők nálam kaphatók készen és mérték után elkészítem. Raktári fűzőkben nagy választék és olcsóbban beszerezhető nálam, mint bárhol. Becses pártfogását kérve

Izsák Lidia

Nagyvárad, Nagy Sándor-utca 1.

A Sziglgett-színház művésznőinek egyedüli fűzőszállítója. Fűzők tisztítását és javítását jutányos áron elvállalom.

Meghívó.

A nagyváradai szőlőtermelők borértekesítő szövetkezete 1911. évi október hó 22-én, délelőtt 10 órakor tartja a város-háza kis termében

rendes évi közgyűlést,

melyre a szövetkezet tagjai ezennel meghívottnak. Ezen közgyűlés tekintet nélkül a megjelentekre, határozatképes leend.

Napirend:

1. Az igazgatóság jelentése a második üzletévről.
2. Az 1911. évi augusztus 31-iki zárszámadások, valamint a nyereség hovaforrására vonatkozó igazgatósági indítvány előterjesztése.
3. A felügyelő bizottság ugyanerre vonatkozó jelentése és határozata.
4. A felügyelő bizottsági tagok megválasztása.

Az igazgatóság.

Bumbera István

==== papi- és polgári szabó ====
NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtiszteendő papság szállítója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Értesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 614.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

KÁLYHA

TÁLCZÁK

ELLENZÖK

FAKOSARAK

SZENTARTÓK

NAGY

VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ különlegességek vaskereskedésében N. Várad, Rákóci-ut.